

EHO

Svesna sam još samo vrućine. Peku me ramena i potiljak, stopala. Dok kružim između bazena na Kodeljevu, usijani beton mi prži tabane. Cupkam na prstima kao kakva lasica, balerina. Od vrućine mi se vrti u glavi, ali udovi me ipak slušaju. Mocar kupaći prijatno hladi grudi. U tako prozračnom, ugrejanom telu kao što je moje, uprkos prepuštenosti sudbini, još uvek me iznenađuje to što drugi ne obraćaju pažnju na njega. Od malih nogu sam razgledala svoje snažne dlanove i obla kolena, sasvim jasno sam mogla videti svaku pegu na njima i, kada sam poodrasla, počela sam da lakiram nokte na nogama misleći da će mi to pomoći; da će ih drugi primetiti. Ali, nisu. Teško sam savladala šok kada su mi pre nekih petnaest godina rekli da sam od rođenja nevidljiva; i iako sam se kasnije trezveno pomirila sa tim i shvatila odmah zašto nisam smela da idem ni u školu ni u pesak, u dubini duše dugo nisam mogla da poverujem da je nešto tako moguće. Rođena sam sa retkom genetskom greškom: za druge ne postojim. Ljudi ponekad prolaze kroz mene, a mene pritom ne bi zbolele kosti ili koža. Međutim, kao dete zbolelo bi me u duši kada bi mama, spremajući večeru (ona mrzi kuvanje) nekoliko puta u roku od samo pet minuta, prepuštena žurbi, samo projurila kroz mene, kao da sam tek neka vrsta vazduha – to je posebna priča. Znam da bi trebalo da sada mislim na svoju mamu, do večeri joj moram doneti od kupača sa bazena što više novčanika, ali ne mogu da mislim na nju: previše je vruće. Inače, kradem već sasvim automatski, ne planirajući krađu unapred; to je postala moja druga priroda, jer je lopovluk prelak i više ne predstavlja nikakav izazov, ako je kradljivica kojim slučajem nevidljiva.

Jasno mi je da moram da je izdržavam, kad je proćerdala svu svoju imovinu u nadi da će mi naučnici iz Univerzitetskog kliničkog centra uspeti da daju barem nekakav vidljivi lik: makar senku. Nije ona kriva što nije uspelo; danas tvrdi da se između mene i nauke isprečila moja prokleta tvrdoglavost. „Ne cmizdi, Suzi, injekcija uopšte ne boli!“ A ja sam se uvijala i hvatala ruke koje su me slepo tražile, ne zbog bolova, već zato što sam nakon neke dve nedelje poseta bolnici zaista očvrsla. Mama mi se, naime, smilovala i da bi me saosećanje i savest manje dirali, počela sam na svemu da joj zameram. To mi je pomoglo da sačuvam razum. Zamerila sam joj, kada je vraćajući se peške sa klinike tako tužno gledala svilene kišobrane i druge predivne stvari u osvetljenim izlozima koje zbog lekarskih računa nije mogla sebi da priušti, i sa nekakvom mazohističkom nasladom sam posmatrala kako je melanholiju u njenom pogledu sve češće potiskivala otvorena, neulepšana pohlepa; i onda se, jednog dana, stisnutih usana okrenula tamo gde je u svojoj desnici opipala moju i suvo rekla: „Dobila sam otkaz jer sam uvek na bolovanju ili na godišnjem odmoru.“ Neprestano je, naime, morala da me vodi kod lekara. „Neka su“, zlurado mi je proletelo kroz glavu, ali istovremeno sam se prvi put (možda zato što sam već bila dovoljno zrela da mi više nije bilo potrebno da se tako grčevito borim sa osećajem manje vrednosti) duboko zgrozila nad

samom sobom. Najverovatnije sam od nje sve vreme priželjkivala ne samo odricanje, već i to da se odriče sa osmehom, koji nikada nisam dočekala. Sigurno je tačno da sam svaki put pokušala da izmerim koliko u njenom ponašanju ima osećaja dužnosti a koliko prave ljubavi, i dan-danas ponekad kažem kako njen trud i zalaganje možda uopšte nisu imali veze sa željom da *meni* bude lakše kada budem prestala da budem nevidljiva, već je, jednostavno, želela potomka sa kojim bi mogla da se pojavi u javnosti. Moja mama i te kako vodi računa o javnom mnjenju iako joj ono nije uvek po volji, i pri tom bi joj možda čak nevidljivi sin bio veća podrška nego ja.

Nikada nije prebolela spontani pobačaj koji je imala nekoliko godina pre mog rođenja. Bilo je to u šestom mesecu trudnoće, dovoljno kasno, dakle, da se pokaže da li bih imala starijeg brata. „Zvao bi se Feliks, Srećko, jer bi bio veseo zato što je živ“, jednom prilikom je rekla sa nežnošću koja me je potresla, jer tu nežnost nikada ne osetim kada je reč o meni. Moja mama se dobro razume sa momcima. Kod kuće nikada nismo imali kanarinke ili kučke, samo kanarinke i kućice. Pošto je pobacila zbog toksoplazmoze, ni danas ne može da očima vidi mačke koje prenose tu bolest; neće ni da čuje za njih. To je šteta, jer osim mene same, mačke su jedina živa bića koja me vide. Ponekad predu ako ih pomilujem, ne sklanjajući pogled. Volim mace. Volela bih da imam debelu belu macu plavih očiju, ali ne smem. Zurila bi u mene i ja bih skretala pogled. Takvu macu sam dugo želela, da bi me mama zavolela; umiljavala sam joj se, ali kada me nije videla (to je, jasno, bilo uvek) i zato je mislila da me nema u blizini, bezbroj puta sam je čula kako tužno kaže prijateljima: „Kako da se radujem kćeri za kojom se nijedan momak ne osvrće?“ Nikada me neće voleti, ali savest mi nalaže da sada, u jesen njenog života, budem ta koja će se brinuti o njoj, kada je iz osećaja dužnosti žrtvovala toliko sredstava i truda za moj javni lik.

Kada se vratim sa bazena ne može da uperi pogled u mom pravcu, jer prepoznaje samo promaju koja se provuče kroz vrata i ugleda samo hrpu novčanika koji se iz mog nevidljivog naručja saspju u njeno.

Džeparim samo leti, na javnim kupalištima. Obožavam vodu. Kao i mačke, voda me primeti, uzme me za svoju, sklanja se, otvara se pred mojim udovima, obliva ih kao da zaista postoje. Dobar sam plivač. „Vir!“, viču kupači koji primećuju samo neobično ponašanje vodenih tokova. A još više bih volela da kradem kraj vode koja teče, kraj planinskog potoka, visoko u zelenim brdima. Džeparila bih stare Grke i nimfe pod povijenim kiparisom: tako bih se našla u legendi. Prednost današnjih bazena je možda samo ta da me na njima ne peče savest kada kradem. Ti ljudi na današnjim bazenima su baš ružni. Sve loše što ih sustigne, to i zasluže. Zadrigli su i maljavi po grudima, žene i po bedrima, smrde, tela su im nezgrapna, žuljevi na njihovim palčevima su žuti, neki uspevaju da zaudaraju čak i u vodi, biće da je to od premasne hrane i rakije, samo o hrani govore, kao da su otišli do vode samo zato da bi se bavili dilemom kada načeti kakav sendvič ili otvoriti sok od jagode. Ali meni je lako da prezirem jelo, kada mogu da nakradem šta hoću. Samo što moja mama odbija slasne zalogaje, pokušala sam da je namamim lososom i dinjom na poslužavniku sa ledenim kockama; uprkos ljubavi prema raskošju, od mene, *samo od mene* ne želi knjige u marokenu ni ulja i pastele ni figurice od žada, kristala, zlata, ni lepe oblike ni druge poklončice koje sam joj nekada donosila, samo novac bi ona. Dolaze joj momci ne mnogo stariji od mene i ona im daje novac, ali odavno sam prestala da nagađam zašto. Jer, morala je toliko

dugo da boravi u društvu nevidljivog prisustva, i osetila je da je usamljena. Njeni momci imaju izdaleka vidljivo telo. Njeni momci su nevaspitani. Ljudi na bazenima su nevaspitani. Svaka druga reč im je p... , a ponekad i k... . Idu jedni preko drugih, hodaju, ne kroz druge kao što prolaze kroz mene, baš fizički se gaze i gmižu kao bubašvabe preko tuđih tela, žutim tabanima trupcu po tuđim peškirim i šutiraju u stranu tuđe lopte, polude kada im ko prigovori, a uvek im neko prigovori i cepidlači, i ponekad pomislim na mačke iz svog kvarta koje se deru kao da im neko dere kožu, kada tuđa mačka prodre na teritoriju koju su pažljivo obeležile svojim urinom. Ljudi na bazenima se verovatno osećaju ugroženi kao i mačke, jer ih peče savest što ne znaju da napišu svoje biografije sa znakovima interpunkcije kao što je to bog zapovedio, i svesni su da su gori od mačaka, i zato se noću i u snu plaše da će ujutru postati nezanimljivi čak i svojim članovima porodice, a da na poslu nikome neće biti potrebni i da tako više neće moći da kupuju rakiju, sok od jagode i sendviče sa pančecom. Pošto su grozni i pošto se plaše budućnosti, iz dana u dan postaju sve odvratniji, sve agresivniji. Ni bazen im ne pomaže da se opuste. Krali bi, kao što od njih kradem ja, ali imaju tela, i zato se ne usuđuju.

Radije bih krala negde kraj potoka.

Rado bih se kupala gola u potoku. Rado bih tumarala gola kraj korita potoka. Od sunca sam crna i lepa, ali rado bih bila još lepša. Volela bih da neko primeti kako sam lepa. Volela bih da spavam sa muškarcem koji bi znao da vidi moju lepotu, ali moj muškarac bi morao biti drugačiji od maminih momaka, zato uopšte ne znam da li takvi postoje.

Volela bih da budem Eho, grčka vila iz knjige, uz koju sam sama samcata naučila da čitam onda kada sam se u lovu na novčanike usudila da odem sve do mora, pravo preko granice u tužni, srebrni Devin. Bojala sam se da neću uspeti da se do večeri vratim mami. Kako bi besna bila! Iako ne voli da kuva, večera uvek u isto vreme čeka na stolu. Samo zato da bih zaboravila na strah, onda sam nekoj stranoj turistkinji sa naočarima i crnim kovrdžama, koja je na kariranom stolnjaku pred restoranom kraj mora jela rižoto, maznula knjigu o mitologiji i onda sam, tokom povratka kući, u vozu, pokušavala da dokučim značenje kukičastih slova. Kakvo iznenađenje, kada sam, pogledavši u sledeću ukradenu knjigu, shvatila da su zapravo bila grčka. Sada znam da čitam sve: ćirilicu, grčko pismo, goticu – sve je uzalud. Moja mama nema knjiga. Ona ima televizor. Ali, ja bih radije bila Eho, nego lepa Meksikanka Esmeralda iz maminih serija. I Eho je bila samo glas. Volela bih da pustim sa dizgina svoj glas. A onda bih stvarala priče, na latinici bih ih stvarala, da bi svako mogao da ih razume. Na bazenu čuješ toliko priča! Neke su takve da brzo zaboraviš kako dlakav i smrdljiv je čovek koji ih pripoveda, tako važne i dirljive su te priče da ti je čak i jedne takve svinje žao. Krala bih priče umesto novčanika. Sveže okupana u vodi potoka, da me ne bi nanjušili, čučnula bih kraj peškira na kojem se valja debeljuca otvrdle kože na petama, i napela uši, oslušnula priču o toj debeljuci. Potresnim glasom je priča, ako je priča još uvek sveža, ili ju je već ponovila toliko puta da joj se čini podrazumevanom i zato je njen glas ubijeno smoren; a meni se njeni doživljaji čine strašni. Ničeg podrazumevajućeg ne bi smelo da bude u patnji, i nikada na nju ne bismo smeli da se naviknemo. I onda bih otišla do drugog peškira, do ležaljke sa druge strane bazena, i prošaputala njenu priču na uvo nekome drugome, sasvim drugačijem od nje: možda bi to bio momak, po godinama možda njen nećak, vitak, u crnim kupaćim gaćama, pio bi pivo iz limenke, bilo bi očigledno da ga muče neki sasvim

drugi problemi, možda sa devojkom koja se u tom trenutku zajedno sa njegovim najboljim prijateljem spušta niz vodeni tobogan i kikoće na sav glas, zato bi možda, tako zaboravljen, sav na iglama, sa interesovanjem saslušao priču koja, doduše, nije njegova, ali ubrzo može postati: sluti to. Priče, stare kao svet, uvek upale. Ne bi ni znao ko mu je priča, kada me, naravno, ne bi video, sigurno bi sav očajan pomislio da za promenu *razmišlja*; ali onda bi možda ustao i protegao se, trgnuo bi se iz otupelosti i ostavio konzervu napola praznu, ostavio klinku da se kliza i otišao da učini nešto što ima smisla i što mu leži. To su moji grčki snovi. Toliko lepog bih mogla da učinim za sve te kosmate, zapuštene ljude, kada bih bila vila Eho! Bazeni bi se pretvorili u gorske potoke. Ali, za te snove nemam vremena, jer moram da skupljam novčanike. Mama je ovih dana posebno nervozna. Nikada nema dovoljno. „Nedovoljno se trudiš, Suzi“, prekoreva me. Njen novi momak je tuče, jer se kladi na konje koji uvek kasne, a ja joj toliko dugujem, jer me nikada nije isterala iz kuće. Uopšte ne mogu da razmišljam ni o čemu osim o vrućini na svom nevidljivom, sasvim beskorisnom telu.

(sa slovenačkog prevela **Ana Ristović**)